

© pixabay

Newsletter

Jak se změnilo využití půdy v regionu národního parku?

Jaký podíl oblasti vykazuje vysoký stupeň variability v uvažovaných časových horizontech?

Jak je možné určit oblasti, ve kterých budou omezeny invazivní druhy?

Závěrečná konference v Centru národního parku v Bad Schandau Výsledky projektu „Paměť krajiny“

Nejdůležitější výsledky jednotlivých pracovních balíčků projektu byly představeny v rámci veřejné akce „Odborné diskuse o Česko-saském Švýcarsku“.

„Odborné diskuse o Česko-saském Švýcarsku“ jsou zavedenou platformou pro výměnu informací v oblasti ochrany přírody v oblasti obou národních parků. V rámci této série akcí proběhla 13. listopadu 2019 v Centru národního parku v Bad Schandau závěrečná konference projektu „Paměť krajiny“. Mezi více než 60 účastníky byli zástupci správ českého a saského národního parku, průvodci národním parkem, angažovaní ochránci přírody a odborně zainteresovaní účastníci z regionu. Poznatky získané v projektu byly prezentovány v krátkých přednáškách a poté se o nich diskutovalo. Náš šestý a poslední informační bulletin stručně shrnuje výsledky projektu.

Po zahájení projektu začalo zpracovávání historických obrazových dat a analýza změn krajiny, ke které došlo

od druhé světové války. Například byl pro celou přeshraniční zájmovou oblast vytvořen soubor geodat, a to na základě leteckých a satelitních snímků, topologických map, map typů biotopů a využití krajiny a map ochrany přírody. Analýzy ukazují, že kategorie využití půdy „les“, která má v zájmovém území největší podíl (více než 50%), vykazovala mezi lety 1940/1955 a 2005 pouze mírný nárůst o 0,5%. V druhé největší kategorii „volná krajina“, která zahrnuje „polní“ a „travní porosty“, byl zaznamenán pokles z 27% v letech 1940/1955 na 24% v roce 2005. Zkoumalo se nejen to, jak se vyvíjely jednotlivé plošné podíly k celku, ale také, jak se tyto plochy vyvíjely v souvislosti se změnami v krajinném pokryvu ve čtyřech časových horizontech. Přibližně 5,2% plochy na německé straně a 4,8% na české stra-

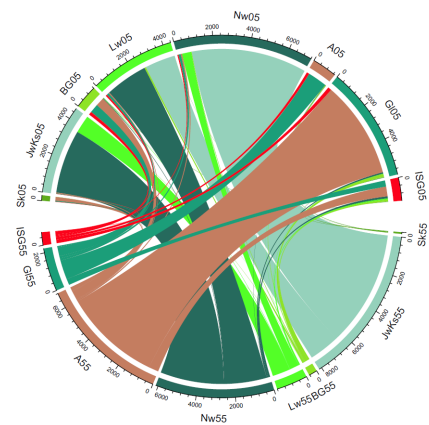

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014–2020

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

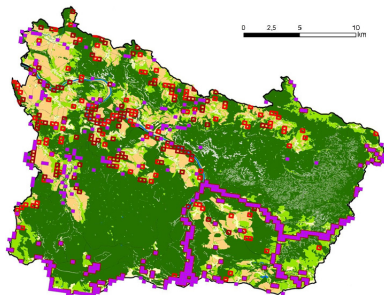
ně vykazují vysokou míru variability ve využívání půdy - v každém časovém horizontu dochází ke změně krajinného pokryvu a využití krajiny. Nejběžnější jsou přechody z orné půdy na pastviny a z jehličnatých lesů do listnatých lesů. Vzhledem k ekonomickému využití lesa na české straně lze pozorovat častou proměnu mezi jehličnatými lesy a mýtinami nebo mladými lesy.

Změny tříd využití půdy mezi lety 1955 (níže) a 2005 (výše): orná půda (A), listnatý les (Lw), jehličnatý les (Nw), travní porosty (Gl), infrastruktura, osídlení a obchod (ISG), mimoleśná dřevinná vegetace (BG), mladý les a paseky (JwK), speciální kultury (Sk). © J. Schmidt

Dalším těžištěm projektu bylo botanické zkoumání specifikovaných druhů rostlin a modelování toho, jak se šířily po roce 1945. Aby bylo možné zaznamenat současné rozšíření vybraných druhů sloužících jako indikátory změny krajiny, rozšíření ohrožených druhů z červeného seznamu a invazivních druhů, bylo ve studované oblasti provedeno mapování. Na saské straně byly práce prováděny v oblastech s vysokým podílem travních porostů a na lesních loukách. Bylo zjištěno, že indikátory jako je *Valeriana dioica* (kozlík dvoudomý) a *Lathyrus linifolius* (hrachor horský), se vyskytují častěji na starých loukách než na těch mladších. Jiné druhy jako *Arnica montana* (prha arnika) však byly nalezeny pouze na starých loukách. Nebyl prokázán vliv stáří luk na druhovou rozmanitost ani na výskyt druhů z červených seznamů. Na mnoha travních plochách v údolí Labe bylo pozorováno zhoršení stavu ploch s druhy z červeného seznamu, a to z důvodu chybějící nebo nedo-

statečné péče. Zakládání zemědělských družstev, které bylo zahájeno z politických důvodů, vedlo na saské straně ke snížení počtu polí a ke zvětšení jejich plošné výměry. Přestaly se také zemědělsky využívat těžko dostupné nebo méně úrodné oblasti, což vedlo k zarůstání těchto ploch křovinami. Na české straně se botanické mapování zaměřilo na území osad, které byly opuštěny po vysídlení sudetoněmeckého obyvatelstva po roce 1945. Kromě větší druhové rozmanitosti v bývalých těžko dostupných pastvinách a v okrajových biotopech, byl pozorován pokles druhů, které jsou typické pro suchá, extenzivně využívaná a na živiny chudá stanoviště. Zatímco mapování je soupisem současného stavu, lze pomocí prediktivního modelování určit plochy, které jsou potenciálně vhodné pro určité druhy rostlin. V rámci projektu byly modelovány scénáře možného šíření invazivních nebo vzácných druhů tak, aby se popsaly oblasti, které vyžadují zvláštní ochranu (např. oblasti, které jsou málo odolné vůči invazivním druhům) a aby bylo možno navrhnout vhodná opatření na podporu biodiverzity. Jako vstupní data pro modely byly použity parametry prostředí odvozeného terénního modelu, informace o výskytu druhů z botanických mapování a informace o krajině. Jednalo se zejména o současné a historické využití krajiny, změny krajiny, její stabilitu a fragmentaci. Modelované scénáře tvoří důležitý základ pro tvorbu plánů managementu na ochranu biologické rozmanitosti v regionu.

Výsledky modelování - potenciální výskyt křídlatky (aktuální výskyt - fialový, potenciální výskyt s pravděpodobností 40-60% - světle červená a více než 60% - tmavě červená). © J. Müllerová

Závěrečná konference

Závěrečná konference v Centru národního parku v Bad Schandau

Projektoví partneři

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Další informace:

www.tu-dresden.de/geo/gdland

ventislava.kaykiewa1@tu-dresden.de

Závěrečná myšlenka..

„Příroda má vždycky pravdu a nejlíp právě tam, kde ji nejméně chápeme.“

Johann Wolfgang von Goethe (1749 - 1832), německý básník a přírodovědec

Tisk: Technická univerzita Drážďany
 Fakulta stavební a životního prostředí
 katedra dálkového průzkumu Země
 Prof. Dr. E. Csaplovics
 Redakce: Ventsislava Kaykiewa